

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 73/04-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Štefana Ogurčáka 8. júla 2004 prerokoval na neverejnom zasadnutí prijatú sťažnosť J. M. a I. M., obaja bytom M., zastúpených advokátom JUDr. Z. H., Advokátska kancelária, D. S., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 208/94, v súčasnosti pod sp. zn. 8 C 16/00 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. M. a I. M. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 208/94, v súčasnosti pod sp. zn. 8 C 16/00 p o r u š e n é n e b o l o.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 30. marca 2004 č. k. I. ÚS 73/04-21 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. M. a I. M., obaja bytom M., (ďalej len „sťažovatelia“ alebo „sťažovateľ“ a „sťažovateľka“), zastúpených advokátom JUDr. Z. H., Advokátska kancelária, D. S. (ďalej len „právny zástupca“), vo veci porušenia ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 208/94, v súčasnosti pod sp. zn. 8 C 16/00.

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia podali na okresnom súde proti odporkyňi M. C., bytom v Š. (ďalej len „odporkyňa“), žalobný návrh o nahradenie prejavu vôle odporkyne súdom a o neplatnosť odstúpenia od zmluvy. Vec bola pôvodne zaevidovaná na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 208/94.

Sťažovatelia uviedli, že s odporkyňou uzavreli „predbežnú kúpnu zmluvu“ ohľadom kúpy 2/3 podielu z nehnuteľností v kat. úz. Š., ktoré sú vedené na LV č. 1133 ako dom s prilahlými pozemkami. Podľa názoru sťažovateľov odporkyňa sa v zmysle uvedenej zmluvy zaviazala svoj podiel previesť na sťažovateľov do 31. decembra 1993 a v prípade usporiadania vlastníckeho podielu po nebohom V. C. sa zaviazala predať sťažovateľom aj tento podiel za dohodnutú kúpnu cenu. K uzavretiu riadnej kúpnej zmluvy však nedošlo, pretože podľa sťažovateľov odporkyňa odmietla takúto kúpnu zmluvu podpísať. Tvrdila, že predmetná zmluva je absolútne neplatná, pretože nevyjadruje jej skutočnú vôľu, pretože neobsahuje ani právo doživotného bývania v jej prospech v uvedenom dome. Odporkyňa odstúpila od tejto predbežnej zmluvy listom z 13. februára 1995.

Okresný súd rozsudkom z 22. apríla 1996 zamietol návrh sťažovateľov na nahradenie vôle odporkyne na predaj nehnuteľností v celom rozsahu. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd v Bratislave ako súd druhostupňový zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okresný súd rozsudkom z 11. júna 1998 vyhovel žalobnému návrhu. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa na Krajskom súde v Trnave, ktorý svojím rozhodnutím z 3. februára 1999 potvrdil rozsudok okresného súdu. Tento rozsudok odvolacieho súdu napadla odporkyňa dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 27. októbra 1999 zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a bola zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 16/00.

V priebehu ďalšieho konania bola posudzovaná spôsobilosť odporkyne na právne úkony. Medzičasom okresný súd zistil, že na okresnom súde prebieha pod sp. zn. 11 Nc 917/01 vo vzťahu k odporkyňi konanie týkajúce sa jej spôsobilosti na právne úkony. Okresný súd na základe tejto skutočnosti dospel k záveru, že je potrebné konanie prerušiť a 3. decembra 2001 vydal uznesenie o prerušení konania až do právoplatnosti konania o pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti na právne úkony odporkyne. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom predovšetkým namietali, že prerušenie napadnutého konania nebolo dôvodné, pretože okresný súd už uznesením z 10. októbra 2001 ustanovil odporkyňi opatrovníčku. Krajský súd v Trnave uznesením z 1. októbra 2002 odvolanie sťažovateľov odmietol z dôvodu, že bolo podané oneskorene.

Dňa 24. októbra 2002 sťažovatelia podali sťažnosť na pried'ahy v konaní predsedníčke okresného súdu podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“). Na sťažnosť bolo odpovedané listom z 19. decembra 2002, v ktorom sa uvádza, že predsedníčka okresného súdu považuje sťažnosť za nedôvodnú.

3. Na základe uvedených podstatných skutočností sťažovatelia okrem vyslovenia porušenia označených základných práv žiadali priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 350.000,- Sk odôvodňujúc túto žiadosť skutočnosťou, že v dôsledku

postupu okresného súdu sa nachádzajú sťažovatelia v stave právnej neistoty, v dôsledku čoho nemôžu zrealizovať stavebno-technické plány ohľadne predmetnej nehnuteľnosti.

4. Sťažovatelia napokon navrhli, aby ústavný súd v danej veci takto rozhodol:

„Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom v Dunajskej Strede v konaní o uloženie vyhlásenia vôle a o neplatnosť odstúpenia od zmluvy, č. k. 8 C 208/94, resp. 8 C 16/00 porušila právo J. M. a I. M., obaja bytom M., upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd v Dunajskej Strede konal vo veci vedenej na Okresnom súde v Dunajskej Strede pod sp. zn. 8 C 16/00 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom finančné zadosťučinenie vo výške 350.000,- Sk (slovom tristopäťdesiatisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Dunajskej Strede povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Dunajská Streda je povinný nahradiť J. M. a I. M. do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia (v zmysle § 36 ods. 2 z. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 16.029,- Sk (v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, za prevzatie, prípravu; vyhotovenie právneho podania, teda 2 x hlavný úkon á 4.270,- Sk a 2 x režijný paušál á 130,- Sk, 1 x hlavný úkon á 4.534,- Sk a 1 x režijný paušál á 136,- Sk, t. j. 13.470,- Sk a 19 % DPH vo výške 2.559,- Sk, teda celkom 16.029,- Sk) na účet advokáta JUDr. Z. H., D. S.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd zastúpený jeho predsedníčkou A. M. listom z 24. februára 2004 sp. zn. Spr. 58/04 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 26. marca 2004.

5. 1. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla chronologický, podrobný prehľad úkonov okresného súdu a dodala, že okresný súd v predmetnom konaní postupoval plynulo a bez zbytočných prietáhov, a to napriek právnej zložitosti prípadu, vzhľadom na tvrdenie odporkyne o tom, že nebola spôsobilá a schopná v čase podpísania zmluvy posúdiť svoje konanie. Túto skutočnosť začala inak tvrdiť až potom, čo bolo vo veci samej rozhodnuté dvakrát súdom prvého stupňa. Postup okresného súdu je podľa názoru predsedníčky okresného súdu sťažený aj terajším zdravotným stavom odporkyne a aj samotným prístupom sťažovateľov, ktorí často menia svojich právnych alebo splnomocnených zástupcov a nedôvodne napádajú vec prerokovávajúcu sudkyňu. Predsedníčka okresného súdu považuje predmetnú sťažnosť za neopodstatnenú.

5. 2. Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu najmä uviedol, že je síce nesporné, že okresný súd vykonal úkony uvedené vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu, avšak je nesporná aj tá skutočnosť, že sťažovatelia sa od roku 1994 nemohli domôcť svojich práv a nachádzajú sa v stave právnej neistoty. Podľa ich názoru predmetnú právnu vec nemožno charakterizovať ako právne zložitú. Sťažovatelia ďalej uviedli, že v priebehu celého súdneho konania ich zastupovali traja advokáti, ale aj keby dochádzalo k častému ustanoveniu nového právneho zástupcu, na ktorú skutočnosť poukázala predsedníčka okresného súdu, z tohto dôvodu by nemohlo dôjsť k zbytočným prietahom v konaní. Pokiaľ ide o zdravotné problémy účastníka konania, sťažovatelia poukázali na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 17/99, ktoré vykladajú tak, že zdravotné problémy účastníka konania a z toho vyplývajúca sťažnosť možnosť jej osobnej účasti na pojednávaní ústavný súd nehodnotí ako jej podiel na vzniknutých prietahoch v konaní. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd ich sťažnosti vyhovel a rozhodol tak, ako to uviedli v petite svojej sťažnosti, ktorý upresnili citovaným spôsobom, ohľadom trov právneho zastúpenia.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Na základe sťažnosti, jej príloh a písomných vyjadrení účastníkov konania a najmä obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 208/94 a sp. zn. 8 C 16/00 ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

Dňa 22. decembra 1994 bola podaná žaloba o nahradenie prejavu vôle odporkyne súdom.

Dňa 4. januára 1995 bola žaloba zaslaná na vyjadrenie odporkyne.

Dňa 17. januára 1995 požiadala odporkyňa o predĺženie lehoty na vyjadrenie k žalobe.

Dňa 19. januára 1995 došlo okresnému súdu vyjadrenie právnej zástupkyne odporkyne.

Dňa 2. februára 1995 bolo doručené okresnému súdu stanovisko právneho zástupcu sťažovateľov k vyjadreniu odporkyne.

Dňa 26. januára 1995 bol nariadený termín pojednávania na 9. február 1995.

Dňa 9. februára 1995 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom boli prítomní aj účastníci konania.

Dňa 13. februára 1995 bolo nariadené pojednávanie na 2. marec 1995. Tohto dňa si okresný súd vyžiadala aj zdravotnú dokumentáciu odporkyne z Nemocnice s poliklinikou v Šamoríne.

Dňa 15. februára 1995 odporkyňa doručila okresnému súdu kópiu listu – „*odvolanie závetu*“.

Dňa 17. februára 1995 bol okresnému súdu doručený list Nemocnice s poliklinikou v Šamoríne, v ktorom sa uvádza, že žiadaná zdravotná dokumentácia sa nachádza u obvodného lekára odporkyne.

Dňa 22. februára 1995 došlo okresnému súdu oznámenie obvodnej lekárky, že zdravotnú dokumentáciu je možné vydať iba súdnemu znalcovi.

Dňa 1. marca 1995 právny zástupca sťažovateľov doručil okresnému súdu overený odpis predbežnej kúpnej zmluvy zo 6. mája 1992 a kúpnej zmluvy z 2. júna 1994.

Dňa 2. marca 1995 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (sťažovatelia prítomní, odporkyňa neprítomná). Pojednávanie bolo odročené na 16. marec 1995.

Dňa 2. marca 1995 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľov, ktorým navrhli v predmetnej veci určiť, že odstúpenie odporkyne z 13. februára 1995 od predbežnej kúpnej zmluvy zo 6. mája 1992 je neplatné.

Dňa 7. marca 1995 bolo uvedené podanie sťažovateľov zaslané na vyjadrenie právnej zástupkyne odporkyne.

Dňa 16. marca 1995 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (sťažovatelia prítomní, odporkyňa neprítomná). Pojednávanie bolo odročené na 30. marec 1995.

Dňa 28. marca 1995 Obvodný úrad životného prostredia, referát štátnej stavebnej správy v Šamoríne požiadal okresný súd o vydanie potvrdenia, či sa vedie súdne konanie vo veci vyporiadania majetku M. v. C.

Dňa 30. marca 1995 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní), ktoré bolo odročené na 18. apríl 1995.

Dňa 12. apríla 1995 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie odporkyne.

Dňa 18. apríla 1995 bolo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní), ktoré bolo odročené na neurčito, pretože súd nemal k dispozícii dedičský spis sp. zn. D 261/92.

Dňa 19. apríla 1995 bol okresným súdom vyžiadaný spis sp. zn. D 261/92, ktorý bol predložený Krajskému súdu v Bratislave, aby rozhodol o odvolaní ohľadom znaleckých trov.

Dňa 21. apríla 1995 bol okresnému súdu doručený návrh odporkyne na vykonanie dôkazov.

Dňa 5. mája 1995 bol daný pokyn kancelárii okresného súdu na pripojenie spisu sp. zn. 7 C 129/92.

Dňa 23. mája 1995 došlo okresnému súdu stanovisko sťažovateľov k vyjadreniu odporkyne z 10. apríla 1995.

Dňa 25. mája 1995 okresný súd opäť žiadal o pripojenie spisu sp. zn. D 261/92.

Dňa 10. augusta 1995 bolo zistené, že spis sp. zn. D 261/92 sa ešte vždy nachádza na Krajskom súde v Bratislave.

Okresný súd sa 13. septembra 1995, 5. októbra 1995, 26. októbra 1995, 10. novembra 1995, 29. novembra 1995, 8. januára 1996 a 11. marca 1996 opakovane domáhal zaslania spisu sp. zn. D 261/92 od Krajského súdu v Bratislave.

Dňa 12. marca 1996 bol uvedený žiadaný spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 12. marca 1996 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. marec 1996.

Dňa 18. marca 1996 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne a ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní.

Dňa 19. marca 1996 došlo okresnému súdu podanie sťažovateľov, ktorým upresnili petit svojho žalobného návrhu.

Dňa 27. marca 1996 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (sťažovatelia prítomní, odporkyňa neprítomná). Pojednávanie bolo odročené na 19. apríl 1996.

Dňa 9. apríla 1996 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľov na vykonanie dôkazov.

Dňa 19. apríla 1996 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní), ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 22. apríla 1996 bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol návrh sťažovateľov zamietnutý.

Dňa 6. júna 1996 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľov proti uvedenému rozsudku.

Dňa 13. júna 1996 došlo okresnému súdu podanie sťažovateľov, ktorým doplnili dôvody svojho odvolania.

Dňa 17. júna 1996 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie odporkyne a sťažovatelia boli vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku z odvolania.

Dňa 24. júna 1996 bol zaplatený súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 25. júna 1996 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne k podanému odvolaniu.

Dňa 7. augusta 1996 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 12. septembra 1996 bol nariadený termín odvolacieho pojednávania na 8. október 1996.

Dňa 4. októbra 1996 došlo Krajskému súdu v Bratislave doplnenie dôvodov odvolania.

Dňa 8. októbra 1996 sa uskutočnilo pojednávanie o odvolaní na Krajskom súde v Bratislave (účastníci prítomní). Bolo vyhlásené uznesenie, ktorým odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 22. novembra 1996 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 26. novembra 1996 bol opis uznesenia odvolacieho súdu doručovaný účastníkom.

Dňa 11. decembra 1996 bol spis daný na lehotu do 31. decembra 1996 vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti zákonnej sudkyne sťažovateľmi v inom konaní.

Dňa 17. decembra 1996 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne.

Dňa 10. januára 1997 a 3. februára 1997 bol spis opätovne daný na lehotu vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti zákonnej sudkyne sťažovateľmi v inom konaní.

Dňa 24. februára 1997 vyžiadal okresný súd vyjadrenie realitných kancelárií ohľadom toho, za akú cenu bolo možné v rokoch 1992 až 1997 kúpiť dvojizbový byt v Šamoríne alebo v Dunajskej Strede.

Dňa 12. marca 1997 došla okresnému súdu odpoveď z realitnej kancelárie Realecon.

Dňa 17. marca 1997 došla okresnému súdu odpoveď z realitnej kancelárie Ilka Real, spol. s r. o.

Dňa 21. marca 1997 boli 1. Mestská realitná kancelária a Victoria Regia, s. r. o., opätovne vyzvané na vyjadrenie pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 24. marca 1997 došlo okresnému súdu vyjadrenie 1. Mestskej realitnej kancelárie.

Dňa 27. marca 1997 došlo okresnému súdu vyjadrenie realitnej kancelárie Victoria Regia, s. r. o.

Dňa 1. apríla 1997 bola okresnému súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne odporkyne o zaslanie kópie kúpnej zmluvy č. V 1082/97.

Dňa 16. apríla 1997 bol nariadený termín pojednávania na 15. máj 1997.

Dňa 30. apríla 1997 došlo okresnému súdu podanie, ktorým sťažovateľka splnomocnila sťažovateľa na zastupovanie v konaní.

Dňa 2. mája 1997 bolo doručené okresnému súdu podanie právneho zástupcu sťažovateľov JUDr. M. Z., ktorým okresnému súdu oznamuje, že mu sťažovatelia vypovedali splnomocnenie.

Dňa 13. mája 1997 podali sťažovatelia námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi v predmetnom konaní.

Dňa 15. mája 1997 sa malo uskutočniť pojednávanie (sťažovatelia neprítomní, odporkyňa prítomná). Vzhľadom na podanie námietky zaujatosti bolo pojednávanie odročené na neurčito.

Dňa 20. mája 1997 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby odôvodnili vznesenú námietku zaujatosti.

Dňa 5. júna 1997 bolo okresnému súdu doručené oznámenie sťažovateľov, že do konca roka budú v zahraničí, a preto žiadajú, aby im súd všetky podania doručoval aj na zahraničnú adresu uvedenú v oznámení sťažovateľov.

Dňa 9. júna 1997 došlo okresnému súdu zdôvodnenie námietky zaujatosti zákonnej sudkyne.

Dňa 15. júla 1997 podala zákonná sudkyňa vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti.

Dňa 22. júla 1997 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Dňa 21. augusta 1997 krajský súd rozhodol, že konajúca sudkyňa nie je vylúčená z prerokovávania a rozhodovania predmetnej veci.

Dňa 23. septembra 1997 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 25. septembra 1997 bolo uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Nc 24/97 o nevyhlúčení sudkyne doručované účastníkom konania.

Dňa 3. decembra 1997 bol nariadený termín pojednávania na 15. január 1998.

Dňa 2. januára 1997 právna zástupkyňa odporkyne požiadala o ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní z dôvodu kúpeľnej liečby.

Dňa 15. januára 1998 sa uskutočnilo pojednávanie (sťažovateľ prítomný, ostatní účastníci neprítomní). Pojednávanie bolo odročené na 19. február 1998.

Dňa 19. februára 1998 došlo okresnému súdu podanie sťažovateľa, ktorým ospravedlnil neúčasť na pojednávaní.

Dňa 19. februára 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (sťažovatelia neprítomní, odporkyňa a jej právna zástupkyňa prítomné). Pojednávanie bolo odročené na 5. marec 1998.

Dňa 19. februára 1998 ospravedlnila právna zástupkyňa odporkyne telefonicky neúčasť na pojednávaní nariadenom na 5. marec 1998 z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 16. marca 1998 splnomocnili sťažovatelia na zastupovanie v konaní pred okresným súdom JUDr. A. Č.

Dňa 19. marca 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené na 2. apríl 1998.

Dňa 30. marca 1998 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne.

Dňa 2. apríla 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené na 27. apríl 1998.

Dňa 6. apríla 1998 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne.

Dňa 22. apríla 1998 došlo okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti právnej zástupkyne odporkyne na pojednávaní.

Dňa 27. apríla 1998 sa uskutočnilo pojednávanie (sťažovatelia prítomní, odporkyňa a jej právna zástupkyňa neprítomné). Pojednávanie bolo odročené na 28. máj 1998.

Dňa 7. mája 1998 došlo okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľov.

Dňa 28. mája 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené na 8. jún 1998.

Dňa 8. júna 1998 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 11. júna 1998 sa uskutočnilo pojednávanie (sťažovatelia prítomní, odporkyňa neprítomná). Bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo určené, že súd nahrádza vyhlásenie vôle odporkyne na predaj predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľom.

Dňa 27. júla 1998 podala odporkyňa odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 28. júla 1998 bolo odvolanie zaslané na vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľov a odporkyňa bola vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie.

Dňa 26. augusta 1998 bol zaplatený súdny poplatok za podané odvolanie.

Dňa 26. augusta 1998 došlo okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľov k odvolaniu odporkyne.

Dňa 18. septembra 1998 bol spis predložený krajskému súdu, aby rozhodol o uvedenom odvolaní.

Dňa 21. decembra 1998 bol nariadený termín pojednávania o odvolaní odporkyne na 3. február 1999.

Dňa 25. januára 1999 došlo krajskému súdu podanie odporkyne, z ktorého vyplýva, že odporkyňa udeľuje súhlas na vyžiadanie jej zdravotnej dokumentácie od ošetrojúceho lekára.

Dňa 26. januára 1999 bola ošetrojúca lekárka odporkyne vyzvaná na zaslanie jej zdravotnej dokumentácie.

Dňa 27. januára 1999 vyhotovila ošetrojúca lekárka výpis zo zdravotnej dokumentácie odporkyne.

Dňa 3. februára 1999 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní). Na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený.

Dňa 23. marca 1999 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 25. marca 1999 bol rozsudok odvolacieho súdu doručovaný účastníkom konania.

Dňa 14. apríla 1999 bola vyznačená právoplatnosť rozsudku na 31. marec 1999.

Dňa 27. apríla 1999 podala odporkyňa dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 3. februára 1999.

Dňa 28. apríla 1999 bola odporkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie a dovolanie bolo zaslané na vyjadrenie sťažovateľom.

Dňa 10. mája 1999 bol zaplatený súdny poplatok za podané dovolanie.

Dňa 17. mája 1999 došlo okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľov k dovolaniu odporkyne.

Dňa 27. mája 1999 bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručený spis na rozhodnutie o dovolaní.

Dňa 4. júna 1999 došiel najvyššiemu súdu návrh odporkyne na odloženie vykonateľnosti rozsudku.

Dňa 27. októbra 1999 bol vyhlásený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 74/99, ktorým sa rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou bol potvrdený výrok rozsudku súdu prvého stupňa o nahradení prejavu vôle odporkyne a bolo rozhodnuté o trovách konania, zrušil a vec, okrem časti o určení neplatnosti odstúpenia od zmluvy a výroku o povinnosti sťažovateľov zaplatiť súdny poplatok, teda v rozsahu zrušenia, vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 9. decembra 1999 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 14. decembra 1999 bol rozsudok najvyššieho súdu doručovaný účastníkom konania.

Dňa 17. januára 2000 bola vec na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 8 C 16/00.

Dňa 19. januára 2000 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu doplnili žalobný návrh.

Dňa 29. februára 2000 bol doručený okresnému súdu návrh sťažovateľov „na doplnenie petitu“, ktorým upresnili petit svojho žalobného návrhu v zmysle uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu.

Dňa 6. marca 2000 okresný súd vyzval JUDr. A. Č., aby vo veci predložila nové plnomocenstvo na právne zastupovanie sťažovateľov a prípadne, aby písomne reagovala na rozhodnutie najvyššieho súdu.

Dňa 13. apríla 2000 okresnému súdu bola doručená odpoveď na uvedenú výzvu.

Dňa 24. apríla 2000 konajúca sudkyňa predvolala právnu zástupkyňu sťažovateľov na pohovor na 10. máj 2000.

Dňa 4. mája 2000 bolo okresnému súdu doručené oznámenie právnej zástupkyne sťažovateľov, že došlo k odvolaniu jej plnomocenstva v predmetnej veci.

Dňa 10. mája 2000 konajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na 6. jún 2000.

Dňa 24. mája 2000 doručila odporkyňa okresnému súdu vyjadrenie vo veci.

Dňa 6. júna 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom súd uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu.

Dňa 14. júna 2000 bolo uvedené uznesenie expedované účastníkom konania.

Dňa 20. júna 2000 sťažovatelia doručili súdu odvolanie proti uvedenému uzneseniu.

Dňa 6. júla 2000 konajúca sudkyňa opravila napadnuté uznesenie, ktoré bolo 10. júna 2000 doručené účastníkom konania.

Dňa 11. augusta 2000 konajúca sudkyňa dala pokyn na zistenie, či bolo začaté konanie vo veci pozbavenia spôsobilosti na právne úkony ohľadom odporkyne.

Dňa 31. augusta 2000 právna zástupkyňa odporkyne odpovedala na uvedený dopyt súdu.

Dňa 13. septembra 2000 konajúca sudkyňa nariadila pojednávanie na 10. október 2000.

Dňa 25. septembra 2000 došlo okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti právnej zástupkyne odporkyne na pojednávaní 10. októbra 2000 z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 10. októbra 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 21. novembra 2000.

Dňa 16. októbra 2000 bol vykonaný dopyt na psychiatricku MUDr. J. S., či je u odporkyne pochybnosť o spôsobilosti na právne úkony.

Dňa 26. októbra 2000 psychiatricka oznámila súdu, že doporučuje vypracovať znalecký posudok z odboru psychiatrie ohľadom spôsobilosti na právne úkony odporkyne.

Dňa 21. novembra 2000 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odvetvia zdravotníctva, odboru psychiatria. Úlohou znalca bola najmä určiť, či odporkyňa v čase uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve zo 6. mája 1992 trpela duševnou poruchou, v dôsledku ktorej by bola nespôsobilá na právne úkony.

Dňa 30. novembra 2000 bolo uvedené uznesenie doručené účastníkom konania.

Dňa 4. decembra 2000 došiel okresnému súdu návrh právnej zástupkyne odporkyne, aby súd nariadil znalecké dokazovanie z odboru klinickej psychológie.

Dňa 20. decembra 2000 nadobudlo právoplatnosť uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania.

Dňa 15. januára 2001 bol spis postúpený predsedníčke senátu na ďalšie konanie.

Dňa 18. januára 2001 bol spis predložený znalcovi.

Dňa 27. februára 2001 konajúca sudkyňa urobila dopyt na uctáreň okresného súdu ohľadom kúpnej ceny zloženej sťažovateľmi do depozitu okresného súdu.

Dňa 28. marca 2001 boli sťažovatelia vyzvaní, aby predložili žiadosť o vrátenie peňazí zo súdneho depozitu. Slovenská sporiteľňa, a. s., bola vyzvaná, aby uviedla, či eviduje na účte sumu poukázanú sťažovateľom.

Dňa 5. apríla 2001 došlo okresnému súdu oznámenie Slovenskej sporiteľne, a. s., že oznámený účet neexistuje v danej pobočke banky, preto žiadajú o jeho upresnenie.

Dňa 25. apríla 2001 znalec doručil okresnému súdu svoj posudok.

Dňa 2. mája 2001 okresný súd doručil účastníkom konania znalecký posudok s výzvou, aby sa k nemu vyjadrili. Právnu zástupkyňu odporkyne okresný súd požiadal, aby označila osobu, ktorá by prevzala opatrovníctvo nad odporkyňou.

Dňa 9. mája 2001 požiadali sťažovatelia o vrátenie kúpnej ceny zloženej na účet okresného súdu do depozitu.

Dňa 24. mája 2001 bola Slovenská sporiteľňa, a. s., pobočka Dunajská Streda, opäť dožiadaná ohľadom depozitu sťažovateľov.

Dňa 24. mája 2001 právna zástupkyňa odporkyne označila za osobu, ktorá by mohla byť opatrovníčkou odporkyne, Mgr. D. S.

Dňa 5. júna 2001 došlo okresnému súdu podanie Slovenskej sporiteľne, a. s., ktorým žiadajú o súhlas s výplatou peňazí sťažovateľovi.

Dňa 5. júna 2001 okresný súd odpovedal Slovenskej sporiteľni, a. s., ohľadom depozitu.

Dňa 7. júna 2001 bola právna zástupkyňa odporkyne vyzvaná, aby uviedla, či navrhuje vypočúť znalca.

Dňa 12. júna 2001 bola Slovenská sporiteľňa, a. s., dožiadaná, aby uviedla, či a kedy vrátila sťažovateľovi zložené peniaze.

Dňa 26. júna 2001 Slovenská sporiteľňa, a. s., odpovedala okresnému súdu ohľadom vrátenia zaplatených peňazí sťažovateľovi.

Dňa 2. júla 2001 sťažovateľ požiadal súd o opätovné zaslanie predmetného znaleckého posudku, pretože pôvodne zaslané súdom nedostal, pretože bol na montáži v zahraničí.

Dňa 16. júla 2001 došlo okresnému súdu oznámenie právnej zástupkyne odporkyne, že netrvá na výsluchu znalca.

Dňa 23. júla 2001 sa sťažovateľ prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu – JUDr. Z. H. vyjadril k znaleckému posudku.

Dňa 3. augusta 2001 bola Mgr. D. S. vyzvaná na vyjadrenie, či je ochotná zastupovať odporkyňu ako opatrovníčka.

Dňa 24. augusta 2001 došiel okresnému súdu list od právnej zástupkyne odporkyne, v ktorom sa pýta, či bol odporkyňi ustanovený opatrovník.

Dňa 4. septembra 2001 bolo doručené okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľky k znaleckému posudku, ktorá opätovne splnomocnila právnym zastupovaním v predmetnej veci JUDr. A. Č.

Dňa 2. októbra 2001 došlo okresnému súdu oznámenie Mgr. D. S., že je ochotná zastupovať odporkyňu ako jej opatrovníčka.

Dňa 10. októbra 2001 okresný súd vydal uznesenie o ustanovení opatrovníčky odporkyni.

Dňa 26. októbra 2001 bol nariadený termín pojednávania na 3. december 2001.

Dňa 3. decembra 2001 bolo vo veci pojednávanie (účastníci neprítomní). Okresný súd vydal uznesenie o prerušení konania do právoplatného skončenia konania o pozbavenie spôsobilosti odporkyne na právne úkony vedené na okresnom súde pod sp. zn. 11 Nc 917/01.

Podľa prezentačného razítka okresného súdu 7. januára 2002 bolo doručené súdu odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu o prerušení konania.

Dňa 11. februára 2002 okresný súd zaslal sťažovateľom oznámenie o tom, že okruh účastníkov v konaní upravuje Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) a v konaní sp. zn. 8 C 16/00 súd nemôže určiť, že navrhovatelia z tohto sporu (teda sťažovatelia) sú účastníkmi konania sp. zn. 11 Nc 917/01 o pozbavenie odporkyne spôsobilosti na právne úkony.

Dňa 11. apríla 2002 bolo krajskému súdu predložené na rozhodnutie odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu o prerušení konania.

Dňa 1. júna 2002 bolo krajskému súdu telefaxom doručené podanie sťažovateľov zo „6. 6. 2002“.

Dňa 14. júna 2002 bolo krajskému súdu postúpené odôvodnenie odvolania sťažovateľov z 2. januára 2002 a ich podanie zo 6. júna 2002, ktoré bolo podané na okresný súd.

Dňa 1. októbra 2002 krajský súd odvolanie sťažovateľov proti prerušeniu konania odmietol ako oneskorene podané.

Dňa 22. októbra 2002 bolo uvedené uznesenie krajského súdu doručené okresnému súdu.

Dňa 31. októbra 2002 bola vec opatrením predsedníčky okresného súdu pridelená JUDr. O. C., pretože konajúca sudkyňa nastúpila na dočasný výkon sudcovskej činnosti na krajský súd.

Dňa 14. januára 2003 bol právny zástupca sťažovateľa vyzvaný súdom, aby sa vyjadril k podaniu svojho mandanta zo 6. júna 2002.

Dňa 10. apríla 2003 bol právny zástupca sťažovateľa urgovaný na vyjadrenie.

Dňa 30. apríla 2003 pôvodne konajúca sudkyňa vo veci JUDr. A. S. ukončila výkon sudcovskej funkcie na krajskom súde a v zmysle opatrenia predsedníčky okresného súdu jej vec opäť pripadla na konanie a rozhodnutie.

Dňa 26. mája 2003 došlo okresnému súdu podanie sťažovateľov s návrhom na ďalší postup v konaní.

Dňa 6. júna 2003 nadobudol právoplatnosť rozsudok sp. zn. 11 Nc 917/01 z 25. júla 2003 o obmedzení spôsobilosti odporkyne na právne úkony.

Dňa 16. júna 2003 konajúca sudkyňa vyzvala sťažovateľov na odstránenie nejasností ohľadom ich návrhov.

Dňa 1. júla 2003 došlo okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľov.

Dňa 18. júla 2003 boli sťažovatelia vyzvaní na predloženie odvolania plnomocenstva svojej právnej zástupkyne a na predloženie nových plnomocenstiev.

Dňa 4. augusta 2003 sťažovatelia odpovedali na uvedenú výzvu okresného súdu.

Dňa 3. septembra 2003 konajúca sudkyňa upravila kanceláriu súdu, aby bol do spisu založený správoplatný rozsudok súdu sp. zn. 11 Nc 917/01, ktorým bola odporkyňa obmedzená spôsobilosti na právne úkony.

Dňa 23. septembra 2003 súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odvetvia zdravotníctva, odboru psychiatrie. Uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania bolo účastníkom konania vyexpedované 25. septembra 2003 a uznesenie nadobudlo právoplatnosť 4. decembra 2003.

Dňa 1. októbra 2003 došlo okresnému súdu splnomocnenie na zastúpenie odporkyne vo veci podpísané opatrovníčkou odporkyne.

Dňa 21. októbra 2003 bol doručený okresnému súdu návrh právnej zástupkyne odporkyne na ďalší postup v konaní.

Dňa 4. decembra 2003 nadobudlo právoplatnosť uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania.

Dňa 9. decembra 2003 bol spis zaslaný znalcom.

Dňa 15. januára 2004 bol okresnému súdu doručený dopyt právnej zástupkyne odporkyne, či bol už spis predložený znalcom.

Dňa 19. januára 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľov.

Dňa 21. januára 2004 došiel okresnému súdu návrh sťažovateľov na opravu uznesenia.

Dňa 29. januára 2004 okresný súd vydal uznesenie, ktorým vyzval sťažovateľov na upresnenie svojich procesných návrhov.

Dňa 29. januára 2004 bola právna zástupkyňa odporkyne vyzvaná na zaujatie stanoviska k podaniam sťažovateľov.

Dňa 29. januára 2004 okresný súd predĺžil znalcom na jeho žiadosť lehotu na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 3. februára 2004 bol okresnému súdu doručený list od sťažovateľa, ktorým doplnil svoj návrh.

Dňa 4. februára 2004 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok z odboru psychiatrie.

Dňa 9. februára 2004 konajúca sudkyňa vydala uznesenie, ktorým vyzvala sťažovateľov na upresnenie, konkretizáciu svojich návrhov a vyzvala účastníkov konania, aby sa vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 12. februára 2004 sa odporkyňa vyjadrila k podaniu sťažovateľov.

Dňa 25. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené doplnenie žalobného návrhu od sťažovateľa.

Dňa 5. marca 2004 bol právny zástupca sťažovateľa vyzvaný na predloženie splnomocnenia za zastupovanie.

Dňa 5. marca 2004 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľov, ktorým opravili svoj žalobný návrh.

Dňa 10. marca 2003 okresný súd zisťoval dopytom na Pošte v Dunajskej Strede, či si právny zástupca navrhovateľa prevzal zásielku.

Dňa 17. marca 2004 bola okresnému súdu doručená odpoveď od právneho zástupcu sťažovateľa vo vzťahu k udelenej plnej moci.

Dňa 13. apríla 2004 bol nariadený termín pojednávania na 4. máj 2004.

Dňa 4. mája 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie (účastníci prítomní okrem sťažovateľky), ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 7. mája 2004 bol vyhlásený rozsudok, ktorým sa žalobný návrh sťažovateľov zamietol v celom rozsahu.

Dňa 31. mája 2004 bol uvedený rozsudok písomne vyhotovený a bolo vydané uznesenie o priznaní odmeny znalcom.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 208/94 v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 8 C 16/00 došlo k porušeniu práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...)“, resp. v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

3. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov teda možno porušiť iba v konaní, ktorého výsledkom môže byť rozhodnutie štátneho orgánu o právach a povinnostiach jeho účastníkov, pretože len také rozhodnutie môže ukončiť stav právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 62/01, II. ÚS 20/02).

4. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

4. 1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/92 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Rozhodovanie v danej konkrétnej veci predstavuje konanie, ktoré je svojou povahou náročné na dokazovanie – zistenie skutkového stavu potrebného pre rozhodnutie o merite veci (vykonaním aj znaleckého dokazovania), najmä preto, že rozhodujúce skutkové okolnosti sa počas konania neustále menili. Sťažovatelia rozširovali skutkové tvrdenia napr. vzhľadom na „*odstúpenie od zmluvy*“ odporkyňou, pričom tá ešte ani podľa rozsudku najvyššieho súdu z 27. októbra 1999 sp. zn. 2 Cdo 74/99 „*v konaní ani netvrdila, že by jej zdravotné problémy mali za následok stratu spôsobilosti na právne úkony*“, neskôr však práve vzhľadom na tieto skutočnosti musel okresný súd nariadiť znalecké dokazovanie ohľadom zdravotného stavu odporkyne. Vzhľadom na doterajší priebeh konania ústavný súd môže pripísať jeho zdĺhavý priebeh aj na vrub faktickej zložitosti prerokovávanej veci.

4. 2. Ústavný súd konštatuje, že posudzovaná dĺžka konania pred okresným súdom bola zapríčinená aj správaním sťažovateľov. Ako to vyplýva aj z prehľadu súdneho spisu uvedeného v bode II tohto nálezu, sťažovatelia, ktorí boli v podstate počas celého konania kvalifikovane právne zastúpení, viackrát špecifikovali, upresňovali svoj návrh (napr. 19. marca 1996), a až 29. februára 2000 ustálili petit svojho žalobného návrhu tak, ako na to poukázal aj najvyšší súd vo svojom rozsudku z 27. októbra 1999 sp. zn. 2 Cdo 74/99, z ktorého vyplýva, že „*ak časť žalobného petitu neobstojí, (súd) musí zamietnuť celú*

žalobu“, a podľa ktorého „*ak má byť rozsudkom súdu nahradené vyhlásenie vôle niektorého z účastníkov zmluvy, musí byť obsah tejto zmluvy uvedený vo výroku rozsudku, prípadne musí byť vo výroku rozsudku odkaz na obsah pripojeného písomného vyhotovenia zmluvy, ktorá sa stáva súčasťou výroku*“. Vzhľadom na záväznosť súdu žalobným petitom (§ 161 OSP), sťažovatelia až do 22. apríla 2000 neposkytli v danej veci okresnému súdu právne relevantný návrh na rozhodnutie. K tomu treba dodať, že požiadavka na konanie bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konanie, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (mutatis mutandis I. ÚS 86/02).

K predĺženiu posudzovaného konania prispelo aj to, že sťažovatelia podali 13. mája 1997 námietku zaujatosti konajúcej sudkyne, ktorému odvolací súd 21. augusta 1997 nevyhovel. Rovnako neúspešné odvolanie sťažovateľov proti rozhodnutiu o prerušení konania, o ktorom rozhodoval odvolací súd po jedenástich mesiacoch, nemožno pričítať na ťarchu okresnému súdu. Okrem toho sťažovatelia často „nekomunikovali“ s okresným súdom cez svojich právnych zástupcov a dochádzalo tak k rozporom v ich podaniach a v podaniach ich právnych zástupcov, čo musel súd odstraňovať (napr. 29. januára 2004).

Z uvedeného vyplýva, že aj v samotnom postupe sťažovateľov, v postupe pri formulovaní návrhu (petitu), z obsahu ich podaní je možné vidieť príčinu predĺženia napadnutého konania a možno ich podľa názoru ústavného súdu považovať za také prietahy alebo príčiny, že týmito skutočnosťami mohla byť v danej veci významne ovplyvnená zistená dĺžka posudzovaného súdneho konania.

Na druhej strane ale predkladanie procesných návrhov, napr. na rozšírenie žaloby o určenie neplatnosti odstúpenia od predbežnej zmluvy, nekvalifikuje ústavný súd ako skutočnosť, ktorá mala zbytočne predĺžiť napadnuté konanie. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi (napr. OSP) na uplatňovanie a presadzovanie ich práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (mutatis mutandis I. ÚS 31/01). Zároveň dĺžku konania, ktorá je

dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľky konal a rozhodoval bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 41/00).

V súlade s uvedeným ústavný súd uzavrel, že správanie sťažovateľov významnou mierou prispelo k predĺženiu konania v danej veci.

4. 3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho súdu v predmetnej veci. Vychádzajúc z petitu sťažnosti a ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde (ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone) ústavný súd posudzoval z hľadiska namietaného porušovania označených základných práv len konanie v jeho štádiu pred okresným súdom.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v konaní pred okresným súdom sa uskutočnilo celkovo dvadsaťdva pojednávaní, podstatnejšie však je, že okresný súd trikrát rozhodol rozsudkom vo veci samej, pričom v jednom prípade právoplatne. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti nekonkretizovali žiadne obdobia, počas ktorých malo dojsť k zbytočným prietáhom v napadnutom konaní, ktoré možno rozdeliť na tri obdobia.

a) Prvé obdobie konania a rozhodovania okresného súdu trvalo od 22. decembra 1994 (keď bol podaný predmetný žalobný návrh na súd) do 7. augusta 1996 (keď bol spis predložený odvolaciemu súdu, aby rozhodol o odvolaní proti prvému meritórnemu rozhodnutiu). V uvedenom období prevládalo plynulé konanie okresného súdu, hoci v priebehu jedného roka okresný súd musel desaťkrát urgovať odvolací súd o zaslanie súvisiaceho dedičského spisu sp. zn. D 261/92 (viď II. časť nálezu). Súd vo veci vydal prvý rozsudok do šestnástich mesiacov (22. apríla 1996).

b) Druhé obdobie konania na okresnom súde trvalo od 22. novembra 1996 (keď bol spis vrátený z odvolacieho súdu) do 18. septembra 1998 (keď bol spis predložený odvolaciemu súdu, aby rozhodol o odvolaní proti druhému meritórnemu rozhodnutiu). Napriek neúspešnej námietke zaujatosti sťažovateľov proti konajúcej sudkyni, keď počas doby troch mesiacov zo zákonných dôvodov nebolo možné pokračovať v konaní, okresný súd inak priebežne vykonával vo veci úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty,

v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Vo veci bol 11. júna 1998 vynesенý rozsudok, proti ktorému bolo podané odvolanie, 31. marca 1999 však nadobudol právoplatnosť.

c) Tretie obdobie konania na okresnom súde trvalo od 9. decembra 1999 (keď bol spis vrátený z najvyššieho súdu) do 7. mája 2004 (keď súd tretíkrát rozhodol v merite veci). V tomto období bolo konanie od 3. decembra 2001 na základe uznesenia okresného súdu z 3. decembra 2001 č. k. 8 C 16/00-124 právoplatne prerušené a z tohto dôvodu, kým 6. júna 2003 (po osemnástich mesiacoch) nedošlo k odpadnutiu prekážky prerušeného konania, nemohli sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, tak ako to bolo uvedené vyššie. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu vytvorenej zákonom ustanoveným postupom (napr. právoplatným uznesením o prerušení konania), tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 3/00, I. ÚS 78/02, III. ÚS 42/02). Postup okresného súdu po odpadnutí uvedenej prekážky v konaní možno označiť za plynulý.

5. Je nesporné, že napriek uvedenému postupu okresného súdu je konanie v danej veci neobyčajne zdĺhavé. Treba preto dodať, že z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ existujú ústavne relevantné dôvody, ktorými je možné postup súdu ospravedlniť (I. ÚS 128/03 a v ňom cit. predchádzajúca judikatúra ústavného súdu). Pokiaľ ide o úkony samotného okresného súdu, ústavný súd neprehliadol, že v danej veci okresný súd musel citlivo zvažovať viacero úkonov, ktoré je možné považovať za úkon zodpovedajúci potrebe efektívneho výkonu spravodlivosti. Ústavný súd konštatuje, že predmetný postup okresného súdu bol výsledkom napätia medzi povinnosťou súdu postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 OSP), a povinnosťou chrániť procesné práva odporkyne týkajúce sa napríklad konania o spôsobilosti na právne úkony (§ 186 a nasl. OSP). Spôsob, akým sa okresný súd s týmto napätím vysporiadal, ústavný súd

nepovažuje za *prima facie* odporujúci jednotlivým náležitostiam poskytovania súdnej ochrany v občianskom súdnom konaní. K tomu ústavný súd dodáva, že na súd nemožno prenášať zodpovednosť za prekážky v plynulosti konania, ktoré sú vyvolané napr. pochybnosťami účastníka o spôsobilosti na právne úkony, t. j. okolnosťami, ktorých odstránenie patrí k prvoradým procesným povinnostiam súdu. Okrem uvedeného ústavný súd konštatuje, že je nesporné, že k celkovej dĺžke konania prispela zložitnosť veci (bod 4. 1. nálezu) a významnou mierou aj správanie sťažovateľov (bod 4. 2. nálezu), a preto nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia inkriminovaného konania považovať postup okresného súdu v ňom za porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júla 2004